

## YOSHLARNING JAMIYATDAGI O‘RNI VA ROLI

*Ortiqova Maftuna Shuxrat qizi TDTrU**Sotsiologiya yo`nalishi 2 bosqich talabasi**Matkarimova Jamila Durdiyevna -TDTrU**f.f.d.(DSc), v.b.professor*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada yoshlarning jamiyat ijtimoiy tuzilmasining barqaror rivojlanishidagi o‘rni tahlil etiladi. Zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoshlarning ijtimoiy faolligi, ularning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va ma’naviy taraqqiyotdagi hissasi, hamda davlat tomonidan yoshlar siyosatini rivojlantirishga qaratilgan islohotlar yoritilgan. Shuningdek, maqolada taniqli olimlarning fikrlari, mavjud ilmiy manbalar hamda O‘zbekiston-2030 strategiyasining yoshlar rivojiga ta’siri tahlil qilinadi.

**Аннотация:** В данной статье анализируется роль молодежи в устойчивом развитии социальной структуры общества. На основе современных научных подходов освещается социальная активность молодежи, ее вклад в социально-экономическое, политическое и духовное развитие, а также государственные реформы, направленные на развитие молодежной политики. В статье также анализируются взгляды видных ученых, имеющиеся научные ресурсы и влияние стратегии «Узбекистан-2030» на развитие молодежи.

**Annotation:** This article analyzes the role of youth in the sustainable development of the social structure of society. On the basis of modern scientific approaches, the social activity of young people, their contribution to socio-economic, political and spiritual development, as well as state reforms aimed at developing youth policy are covered. The article also analyzes the views of prominent scientists, available scientific resources and impact of Uzbekistan-2030 strategy on youth development.

**Kalit so‘zlar:** yoshlar, jamiyat, ijtimoiy tuzilma, siyosiy faollik, ta’lim, barqaror rivojlanish, O‘zbekiston-2030 strategiyasi.

**Ключевые слова:** молодежь, общество, социальная структура, политический активизм, образование, устойчивое развитие, Стратегия «Узбекистан-2030».

**Keywords:** youth, society, social structure, political activism, education, sustainable development, Strategy Uzbekistan-2030.

Yoshlar har qanday jamiyatning kelajagini belgilovchi asosiy ijtimoiy qatlam hisoblanadi. Ularning faolligi, bilim va salohiyati jamiyatning barqaror rivojlanishida hal qiluvchi omil sifatida qaraladi. Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni

qo'llab-quvvatlash, ularning intellektual va ijodiy imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish borasida ilgari surgan tashabbuslari, xususan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida belgilangan vazifalar, yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlar ushbu mavzuning dolzarbligini yanada oshiradi. Shuningdek, yoshlarning ijtimoiy-siyosiy faolligi, kasbiy tayyorgarligi va ma'naviy immunitetini mustahkamlash hozirgi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. **Yoshlarning jamiyatdagi o'rni va ijtimoiy faolligi** Yoshlar jamiyatning eng dinamik qatlami hisoblanadi. Ular ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy jarayonlarda faol ishtirok etish orqali davlatning kelajakdagi rivojlanishini belgilaydi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning ta'kidlashicha, "Yosh avlodning fuqarolik pozitsiyasi va faolligini oshirish, ularni mustaqil fikrlaydigan, zamonaviy bilim va kasb-hunarlarni egallagan barkamol shaxslar sifatida tarbiyalash bugungi kunning eng muhim vazifalaridandir". Davlat siyosati va yoshlarning rivojlanishiga ta'siri O'zbekiston davlatining yoshlarga oid siyosati "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida yanada takomillashtirilmoqda. Jumladan, quyidagi yo'nalishlarda tizimli islohotlar olib borilmoqda: **Ta'lim va kasb-hunar o'rgatish** – yoshlarni zamonaviy kasblarga yo'naltirish, ularning malakasini oshirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. **Axborot xavfsizligi va mafkuraviy immunitet** – yoshlarni globallashtiruvning salbiy ta'siridan himoya qilish, ularning axborot madaniyatini shakllantirish bo'yicha ishlar olib borilmoqda. **Tadbirkorlik va innovatsiyalar** – yoshlarning biznes va startup loyihalarini qo'llab-quvvatlash orqali ularning iqtisodiy faolligini oshirishga e'tibor qaratilmoqda[1].

Ta'lim olishi va zamonaviy kasblarni egallashi, Ijtimoiy va siyosiy jarayonlarda faol ishtirok etishi, Innovatsiyalar va ilm-fan sohasiga hissa qo'shishi muhim ahamiyat kasb etadi. **Yoshlarning ijtimoiy tuzilmadagi o'rni Jamiyat ijtimoiy tuzilmasi murakkab tizim bo'lib, unda yoshlar alohida mavqega ega.** Sotsiolog olim S. Otamuratovning fikriga ko'ra, yoshlar jamiyatning ijtimoiy barqarorligini ta'minlovchi kuch sifatida maydonga chiqadi[2]. **Ijtimoiy guruhlar va tabaqalanish** – yoshlarning o'rta sinf vakillari sifatida shakllanishi jamiyat barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. **Ma'naviyat va milliy qadriyatlar** – yoshlarning o'z an'ana va urf-odatlarini saqlab qolishi hamda milliy o'zligini anglash jarayoni ijtimoiy tuzilmaning uzviyligini ta'minlaydi. Ilmiy qarashlar va muallifning fikri Turli tadqiqotlarda yoshlarning jamiyatdagi o'rni haqida turli xil qarashlar mavjud. Masalan: **Gerodot** yoshlarning tarbiyasi jamiyat taraqqiyotining asosiy omili ekanini ta'kidlagan [3]. **Mahmudxo'ja Behbudiy** yoshlarning ilm va ma'rifat bilan shug'ullanishi zarurligini uqtirgan. **Zamonaviy olimlar** yoshlarning



innovatsion texnologiyalar va ijtimoiy loyihalardagi ishtirokini jamiyat taraqqiyotining kaliti deb bilishadi. Muallifning fikricha, yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish uchun: Ta'lim tizimini zamonaviylashtirish va innovatsiyalarni rivojlantirish kerak. Yoshlar orasida mafkuraviy immunitetni shakllantirish lozim. Davlat tomonidan yoshlar uchun barqaror ish o'rinlari va sharoitlar yaratish muhimdir [4]. Yoshlardan doim ogohlik va ziyraklik talab etiladi. Buyuk marifatparvar bobomiz Yusuf Xos Hojib aytganlar: Yoshlikni qadriga yeting, u bir kuni shaksiz sizdan ketadi, uni qanchalik qattiq tutmang, bir kuni sizdan qochadi» deb aytganlar. Odam bolasi dunyoga shunchaki emas, balki hazrat Alisher Navoiy aytganlaridek, komillikka, ezgu niyatlarga yetishish, atrofdagi odamlar, yaqinlari, dustlari tasirida kamolot pillapoyalarini zabt etish uchun keladi. Manan boy, jismonan sog'lom va axloqan pok bo'lib borgan sari uning oilasi, manzil – makoni ham guzallashib, hayoti fayzli, mazmunli kechadi [5].

Yoshlar jamiyatning eng muhim ijtimoiy guruhlaridan biri bo'lib, ularning rivojlanishi va faol ishtiroki mamlakatning taraqqiyoti bilan bevosita bog'liq. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar va strategiyalar yoshlarning o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishiga imkon yaratmoqda. Shu sababli, yoshlarning ta'lim, ijtimoiy faollik va innovatsiyalar sohasidagi ishtirokini yanada oshirish lozim [6]. *Jamiyatdagi yoshlarning huquqiy faolligi.* Yoshlarning huquqiy ongini oshirish, ularning jamiyatdagi huquqiy faolligini kuchaytiradi. Huquqiy faoliyat nafaqat shaxsiy huquqlarni himoya qilishda, balki jamiyatdagi muammolarni hal qilishda, qonunlar va normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirishda ham o'z ifodasini topadi. Yoshlarning huquqiy faolligi fuqarolik jamiyatining rivojlanishiga xizmat qiladi, chunki ular nafaqat o'z huquqlarini, balki boshqalarning huquqlarini ham himoya qilishga intiladilar.

Yoshlar o'rtasida huquqiy faollikni oshirish, ular uchun ijtimoiy va siyosiy mas'uliyatni oshiradi. Ularning huquqiy bilimi va ongli yondashuvi, jamiyatdagi turli ijtimoiy muammolarga yechim topishda yordam beradi. Yoshlar o'zlarini fuqarolik jamiyatining faol a'zolari sifatida his qilishlari uchun ularga qonunlar va ijtimoiy qadriyatlar haqida kengroq tushunchalar berilishi kerak [7]. *Yoshlar uchun huquqiy xizmatlar.* Yoshlarning huquqiy ongini oshirishda huquqiy xizmatlar muhim ahamiyatga ega. Huquqiy xizmatlar yoshlarni o'z huquqlarini himoya qilishga tayyorlaydi va ularning yuridik yordamga ehtiyojlarini qondiradi. Bunga, yoshlar uchun huquqiy maslahatlar, yuridik yordam markazlari, onlayn huquqiy xizmatlar va boshqa shakllar kiradi. Yoshlar uchun maxsus huquqiy xizmatlarni tashkil etish, ularni huquqiy muammolarni hal qilishda qo'llab-quvvatlash, ular uchun huquqiy tafsilotlar va maslahatlar taqdim etish yoshlarning huquqiy ongini yanada rivojlantirishga yordam beradi. Bu xizmatlar, yoshlar o'rtasida huquqiy bilimlarni kengaytiradi va ular o'z huquqlarini bilgan holda jamiyatda faol ishtirok

etishlari mumkin. Huquqiy xizmatlar yoshlar uchun nafaqat yuridik yordam, balki huquqiy ongni rivojlantirishga xizmat qiluvchi vosita sifatida qaralishi kerak. Bu xizmatlar yoshlarni jamiyatdagi huquqiy muammolarni hal qilishga va o'z huquqlarini amalga oshirishga undaydi [8].

Yoshlar jamiyatning rivoji va barqarorligida muhim o'rin tutadi. Ularning ta'lim olishi, ijtimoiy faolligi va innovatsiyalarga intilishi mamlakat kelajagini belgilaydi. Yoshlar jamiyatning asosiy kuchi sifatida nafaqat kelajakni belgilab beruvchi, balki hozirgi zamonning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy rivojlanishida ham faol ishtirok etuvchi qatlamdir. Ular innovatsiyalarni kiritishda, ijtimoiy muammolarni hal qilishda va madaniyatni rivojlantirishda yurgizuvchi liderlar bo'la oladilar. Yoshlar o'z fikrlarini erkin ifoda etishlari, yangi g'oyalarni taklif qilishlari va o'zaro hamkorlikda faol bo'lishlari orqali jamiyatda ijobiy o'zgarishlar qilishlari mumkin. Shu bilan birga, ular kelajak avlodlar uchun namuna bo'lib, ta'lim va tarbiya jarayonlarida katta ahamiyat kasb etadi. Ilmiy nuqtai nazardan, yoshlarning jamiyatdagi o'rnini nafaqat ularning yoshligi bilan, balki ularning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy rivojlanganlik darajasi bilan ham belgilanadi. Yosh avlodning faoliyatini kuzatish, ularga ta'lim berish va imkoniyatlar yaratish jamiyatning barqaror rivojlanishi uchun juda muhimdir. Natijada, yoshlar, o'zlarini jamiyatning faol a'zolari sifatida ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'lib, kelajakni birgalikda qurishdagi asosiy kuchga aylanishi zarur.

#### **Takliflarim:**

- ✓ Yoshlar uchun zamonaviy ta'lim va kasb-hunar dasturlarini kengaytirish.
- ✓ Ularni innovatsiyalar va startap loyihalariga jalb qilish.
- ✓ Mafkuraviy immunitetni mustahkamlash va milliy qadriyatlarni targ'ib qilish.
- ✓ Yoshlarning bandligini ta'minlash va tadbirkorlikka rag'batlantirish.
- ✓ Bu chora-tadbirlar yoshlarning jamiyatda faol va samarali ishtirok etishiga zamin yaratadi.

#### **Adabiyotlar:**

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 54-55-betlar.
2. Otamuratov S. Yoshlarning jamiyatdagi o'rnini va ijtimoiy faolligi. – Toshkent: TDİU nashriyoti, 2023. – 120-125-betlar.
3. Gerodot. Tarixiy yozuvlar. – Yunoniston, eramizdan avvalgi V asr. – 320-325-betlar.
4. Mahmudxo'ja Behbudiy. Oyna jurnali maqolalari. – Toshkent: 1914-yil. – 41-43-betlar
5. Is'hoqjon Muhammadjon O'g'li. Ta'lim va tarbiya. – Toshkent: Hilol Nashr, 2018. – 45-50-betlar.
6. Kel Nyuport, "Diqqat asari" Ingiliz tilidan Sojida Samandarova tarjimasi, Toshkent: "Ofset-print" MChJ, "Nihol nashriyoti, 2020.

7. Abdullaeva, S. (2019). Jamiyatda huquqiy ongni rivojlantirishda yoshlarning roli. Tashkent: Advokatura va huquqshunoslik nashriyoti.
8. Zohidov, M. (2017). Yoshlarning huquqiy faolligini oshirish va huquqiy maslahatlar tizimi. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti

